

FLUMMIGT — vad betyder det? Den frågan uireds i dag av prof. Thors, som dessutom skingrar diverse frågetecken betr. ÖRN-GOTT och stora spyflugor.

"Vad betyder orden flummig, flummare, som ibland brukar användas på Hbl:s kultursidor?"

Flummig är ett mycket nytt ord — det torde vara svårt att hitta det i ordböcker. Det finns dock i Ingvar Gullbergs stora svensk-engelska fackordbok, och där ges översättningar till engelska som i stort sett överensstämmer med min bild av betydelsen hos flummig.

Flummig har huvudbetydelser som kan återges med "sömnig, ore-dig", "rörig", "oklar, vag". En framställning kan vara "flummig", jfr att en viss sorts modern pedagogik av sina kritiker brukar kallas flumpedagogik. En person kan också vara "flummig", av naturen eller under påverkan av vissa medel.

Jag har helt naturligt ställt mig frågan, vad flummig kan ha för ett ursprung. Mina tankar gick — liksom frågeställarens — till engelskan. Där finns faktiskt vissa ord som möjligen kan ha gett upphov till flummig. Sådana engelska ord är flummery som bland annat är "dumt prat" och verbet flummox "förbrylla".

Jag dryftade flummig med licentiat Mikael Reuter vid vår språknämnd. Han berättade att ordet kan ha kommit från knarkarkreisor (jämför betydelseorna "sömnig, rörig" som ju kan användas om tillstånd som eftersträvas och uppnås av knarkare).

Knarkarord är i många fall inkomna ur andra språk, och det skulle flummig vara, om min förmodan om samband med engelskan är riktig.

"Vad har senare leden i ordet dynvar för ett ursprung?"

Dynvar har en senare led var som i svenskan bara används om "överdrag" (örngottsvar talar man om i Sverige). Det är släkt med ett välkänt engelskt ord wear som är det allmänna ordet för "bära (kläder)", också "nöta" och som förekommer såsom substantiv t.ex. i betydelsen "beklädnad". Dynvar är ju det allmänna ordet hos oss — en rikssvensk känner sig vanligen frammande för ordet.

Detta leder helt naturligt till en annan fråga från samme frågeställare; han frågar nämligen varifrån ordet örngott härleder sig.

Örngott torde vara ett ovanligt ord hos oss, men det är som nämnt brukligt i Sverige. Det är klart, att förra leden är den gamla genitivformen örna "öronens", men senare leden måste betraktas som oklar. Å

ena sidan har man velat härleda gott ur en bildning gat till ordet geta, som ju gett vårt gitta men som i fornspråket betydde bland annat "få" (liksom det engelska get gör i nutiden).

År denna åsikt riktig skulle örngott egentligen betyda "det som tar emot öronen". Å andra sidan har man velat förklara senare leden i örngott som "det som är behagligt för öronen".

Samme frågare undrar över, vad ordet "bällfluga" har för ett ursprung.

Ordet kändes högst välbekant för mig. I min hemtrakt säger man böllfluga om en spyfluga, en stor fluga. Grunden är ett ord bylla "något runt, bollformigt" — man talar i min hemtrakt om en getingbolla; ett getingbo är som bekant bollformigt. Bylla (bolla) och förleden böll- är bildade till boll, med den vokalväxling som kallas omljud.

"Vad är det för skillnad mellan orden fanflyktning och desertör?"

Närmast är det väl en stilskillnad; desertör är det vanliga ordet, fanflyktning har något högre stilvärde och brukas ibland i överförd betydelse om någon som sviker sina ideal.

Carl-Eric Thors

Institutet för de inhemska språken
<http://www.sprakinstitutet.fi>